

Nordiskt samarbete på 1940-talet

Kransar nedlagda vid monumentet i Finland från F 21/Kamratföreningen F 21, Finska flygvapnet och Traditionsföreningen i norr för svenska frivilliga i Finland. Foto: Louise Levin/Försvarsmakten

F 19 var benämningen på det svenska frivilliga flygförband som upprättades och verkade i Finland under finska Vinterkriget mellan Sovjetunionen och Finland 1939–1940. I dag har minnesceremonier genomförts för att hedra och minnas personalen och den insats de gjorde.

Varje år den 12 januari hålls minnesceremonier för det svenska frivilliga flygförbandet som stred under finska Vinterkriget 1940. Minnesceremonierna genomförs samtidigt på två platser, vid monumentet vid sjön Olkkajärvi i Finland och vid minnesstenen på F 21 i Luleå. I dag var inget undantag. Flygvapenchefen, som under flygvapnets jubileumsår 2016 har besökt samtliga nedlagda flottiljer, var tillsammans med en svensk delegation i Finland för hedra och minnas F 19:s personal.

– Ceremonierna är viktiga, inte bara för mig utan även för Finland och Sverige. I dag har vi uppmärksammat F 19:s insatser under finska Vinterkriget, säger flygvapenchefen generalmajor Mats Helgesson.

Samtidigt på F 21 genomförde tillträdande ställföreträdande flottiljeförbandets chef Clas Nilsson minnesceremoni för F 19. Foto: Tommy Henriksson/Försvarsmakten

SNABBA INSATSER

Den 14 december 1939 gav Regeringen tillstånd att organisera det frivilliga flygförbandet som verkade i Finland under ledning av majoren Hugo Beckhammar. Sveriges första flygande snabbinsatsförband, F 19, var skapat och stred under divisen "Finlands sak är vår".

Efter förberedelser och basutbyggnad i norra Finland var förbandet redo att verka.

Den 12 januari 1940 klockan 13.10 (finsk tid) startade den första anfallsstyrkan, bestående av fyra Hart och fyra Gladiator-flygplan. Flottiljchefen Beckhammar ledde själv flygföretaget från spanarsitsen i flygförare Mörn B4 Hawker Hart.

F 19 lyckades bryta det sovjetiska luftherraväldet och den sovjetiska framryckningen västerut på Sallafronten. F 19:s flygattacker nattetid medverkade till att fronten bokstavligen frös fast i den arktiska kylan.

Flygoperationerna genomfördes mellan den 12 januari till den 13 mars 1940, därefter avvecklades insatsen i Finland för att etappvis återgå till den förstärkta försvarsberedskapen i Sverige.

– Svenska insatsen i finska Vinterkriget i norra Finland gjorde att de finska resurserna kunde kraftsamlas till Karelska näset. Ett typexempel på hur man kan fördela uppgifter och resurser från två länder för att nå ett bra resultat, säger Mats Helgesson.

FAKTA

Förbandet bestod av flottiljstab, en jaktflygdivision med tolv flygplan J8 Gloster Gladiator och en lätt bombflyggrupp med fyra flygplan B4 Hawker Hart, en transportflyggrupp med tre transportplan samt basresurser. Totalt ingick 276 frivilliga personer, varav två kvinnor och 163 värnpliktiga meniga, i förbandet.

F 19 var i aktion sammanlagt 62 dagar och under denna tid flög man 600 timmar. Tolv sovjetiska flygplan bekämpades av svenskarna som själva förlorade sex flygplan av de 20 som var i tjänst. Tre svenska flygare omkom.

Emilia: Sidinformation Publicerad 12 jan 2017

Redaktör: Levin, Louise Informationsägare: Levin, Louise